

visoval znění písně a vymýtil z fixovaného znění všechny nahodilosti, které vnesl do zpívané písně anebo jejích složek zpívající jedinec, jeho osobitost, nálada anebo jiné proměnné podmínky vnější.

Význam a platnost obou teorií je jasná. Hudební studium lidové písně, jejích melodických typů, tonin, harmonické povahy, modulací, rytmu, taktu a pod., které se musí vždycky opřít o pokud možno co největší zápisový materiál — stejně jako na př. studium stěhovavých látek v tradiční literatuře lidové — by se prodíralo těžce za svými cíli, kdyby mělo k dispozici jen materiál neobjektivisovaný, t. j. komplikovaný vypisovanými nahodilostmi (přepínání intervalů o zlomky půltónu v intonaci písně, způsobené buď nedostatky hlasovými anebo třeba alkoholem zjitřenou myslí, nahodilé prodlužování taktových dob proti pravidelnému rytmu písně, vypisované v nečitelných taktových sestavách, fonetické zvláštnosti anebo vady ve výslovnosti toho či onoho zpěváka a pod.). Proti tomu studium lidového zpěvu jakožto reprodukční kultury a jejích svérázných znaků by jistě nevystačilo se zápisy zjednodušovanými a požaduje zápis do podrobností přesný. Takovým požadavkům nevyhoví však ani prostředky moderní notace, kterou nahradí nejlépe přímý záznam fonografický.

V souvislosti s naším novým vydáním Sušilových Moravských písní dodal zvláštní shodou okolností těmto otázkám — které se při redakci zápisu ve sbírku písní stávají důležitými otázkami edičními — nového důrazu prof. dr. Vladimír Ůlehla. Všestranný zájem zavedl tohoto známého vědce k lidové písni a jejím otázkám, na kterou pohlíží v řadě svých projevů (novinářské články, projevy v rozhlasu, přednášky atd.) především jako syn zpěvného kmene moravských Slováků. Důvěrná znalost tohoto lidu a jeho života — a v neposlední řadě i interest zkušeného biologa o obdoby ve vývoji písně s vývojem živoucích bytostí — vedl jej při několikaletých příležitostech nejen přímo ke kritice Sušilových písňových zápisů (Lidové noviny z 29. listop. 1939, z 10. ledna 1940 a j.), nýbrž i k úvahám o edičních směrnicích pro nový otisk této veliké sbírky. Podnětně požaduje pro zvláštní svazek, pořízený vedle nového otisku Sušilovy sbírky, revisi Sušilových zápisů i jejich rekonstrukci podle svých znalostí slováckého písňového folkloru. V zásadě vytýká Sušilovu zápisu jednak chybnou interpretaci písňového taktu, jednak zjednodušování zápisů. Pokus o takový přepracovaný výbor ze Sušilových písní realizoval pak sám v samostatné knižní publikaci (*50 moravských písní. Život a práce, Praha, 1940*).

Vydavatelé tohoto vydání však nemohli přihlédnout k těmto — ať už oprávněným anebo neoprávněným — podnětům, a to hned ze dvou důvodů. Především je z celé sbírky Františka Sušila jasno, že jako sběratel i redaktor svého sběratelského díla uvědoměle o b j e k t i v i s o v a l svůj materiál, vylučuje z něho nejen nahodilosti, nýbrž i celé písňové útvary, a skládaje užité znění nikoli z jednoho, nýbrž dokonce z několika zápisů původních. Souhlasně s touto zásadou neudává Sušil obecně na př. ani tempo, v němž má píseň býti zpívána, protože právě v něm běží o jednu z nejlabilnějších složek písně a jejího života. Proto přepisovat Sušilovy záznamy podle intencí Ůlelových by znamenalo nejen zasahovat do osobitého díla Sušilova, nýbrž zvrátit i systém jeho sběratelského díla, nahradit jej systémem opačným a pozměnit zásadně celou dobovou orientaci a názorový sloh této vynikající hudební a literární moravské památky.

Druhý důvod, který mluví proti jakékoli změně Sušilových zápisů, je naprosto samozřejmě dán tím, že v nich jde o etnografický dokument, jež nelze dnes po žádné stránce kontrolovat. Tvrdí-li Vladimír Ůlehla, že se některé chybně zapsané písně Sušilovy zpívají podnes, t. j. po více než osmdesáti letech, *takřka nezměněně (!)*, nemůže se s jeho tvrzením ztotožnit sběratel, který viděl, jak se v čtyřicetileté písňové vrstvě změnily desítky pochodových písní ve valčíky.⁽¹⁰⁾

O tom, že literárně a hudebně historické ediční směrnice takových změn prostě nepřipouštějí, netřeba ovšem ani zmínky.

¹⁰⁾ Srovn. R. Smetana, *Ústní lidové podání melodie, Musikologie I., 1938*, str. 85 n.